

Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları El Kitabı

Editörler:

İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU

Selahattin KAYMAKCI

Ebru DEMİRCİOĞLU

2. Baskı

Editörler: Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU - Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI
Doç. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU

TÜRKİYE'DE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ARAŞTIRMALARI EL KİTABI

ISBN 978-605-80060-2-7

DOI 10.14527/9786058006027

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Aralık 2019, Ankara

2. Baskı: Ekim 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Herhangi bir alana ilişkin araştırmaları genel hatlarıyla karşılaştırarak ortaya koyan ve yurtdışında çokça örnekleri görülen el kitapları (handbook) hazırlama alışkanlığı ülkemizde çok da yaygın değildir. Hatta Türkiye’de ilk defa alan eğitime yönelik hazırlanan el kitabının Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU ve Doç. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU’nun editörlüğünü üstlendikleri “Türkiye’de Tarih Eğitimi Araştırmaları El Kitabı” olduğu söylenebilir. Elinizdeki “Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları El Kitabı”nın esin kaynağı da işte bu kitap olmuştur.

Bilindiği üzere Türk Eğitim Sistemi’nde sosyal bilgiler adı altında bir ders ilk defa 1968 yılında okutulmaya başlanmıştır. Sosyal bilgiler öğretmeni yetiştirme ise 1993 yılında Gazi Üniversitesi’ne bağlı Kastamonu Eğitim Fakültesi’nde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programının açılmasıyla gerçekleşmiştir. Hiç kuşkusuz bu gelişmeler ülkemizde sosyal bilgiler eğitime yönelik bir literatürün oluşmasına kaynaklık etmiş ve sosyal bilgiler eğitimi doğrudan konu edinen araştırmaların sayısı gün geçtikçe artmaya devam etmiştir. Bu durum ülkemizde sosyal bilgiler eğitiminin eğilimini belirlemeye yönelik bir el kitabı hazırlama ihtiyacını gündeme getirmiştir.

“Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları El Kitabı”nın temel amacı, ülkemizde sosyal bilgiler eğitimiyle ilgili olarak yazılan makale, tez, kitap bölümü ve kitaplar gibi bilimsel yayınların genel bir değerlendirmesini yaparak alanda çalışma yapan paydaşlara fikir verip onları daha farklı ve nitelikli araştırmalar yapmaları için yönlendirmektir. Kitap otuzbeş farklı bölümden oluşmaktadır. Esasında kitabın elli beş farklı bölümden oluşması planlanmıştır, ancak süreç içerisinde tümü tamamlanamamıştır. Bölüm yazarları tarafından tamamlananlar bu kitapta toplanmıştır. Halen yazımı devam eden bölümlerin ise bir sonraki baskıda yayınlanması düşünülmektedir. Kitabın her bir bölümünün içeriğinde ilgili başlık doğrultusunda ülkemiz literatüründe yapılmış araştırmalar tespit edilmiş, incelenen araştırmalar arasındaki benzerlik ve farklılıklar detaylı bir şekilde ortaya konularak tartışılmış, araştırmacılara, uygulayıcılara ve karar alıcılara yönelik öneriler sunulmuştur.

Sosyal bilgiler eğitimi alanına yeni bir soluk getireceğine inandığımız bu kitabın oluşmasına katkı sağlayan tüm bölüm yazarı meslektaşlarımıza, kitabın yayınlanmasını üstlenen Pegem Akademi Ailesi’nin kıymetli yönetici ve çalışanlarına çok teşekkür ederiz. Alana faydalı olması dileğiyle...

Editörler:

Prof. Dr. İsmail H. DEMİRCİOĞLU
ORCID No: 0000-0002-8155-8617

Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI
ORCID No: 0000-0001-5905-9902

Doç. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU
ORCID No: 0000-0001-8675-5276

İncek \ Ankara, 2019

Bölümler ve Yazarları

*Editörler: Prof. Dr. İsmail Hakkı DEMİRCİOĞLU - Prof. Dr. Selahattin KAYMAKCI
Doç. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU*

1. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Antropoloji

*Doç. Dr. Mehmet AKPINAR - Trabzon Üniversitesi
Arş. Gör. Arzu CANTÜRK - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*

2. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Atatürkçülük Konularının Öğretimi

*Dr. Öğr. Üyesi Melike FAİZ - Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Cengiz DÖNMEZ - Gazi Üniversitesi*

3. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Barış Eğitimi

*Prof. Dr. Özgür AKTAŞ - Kars Kafkas Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Ayşegül Nihan EROL ŞAHİN - Gazi Üniversitesi*

4. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Coğrafi Bilgi Sistemleri Eğitimi

Prof. Dr. Bülent AKSOY - Gazi Üniversitesi

5. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Coğrafya

*Prof. Dr. Ufuk KARAKUŞ - Gazi Üniversitesi
Bilim Uzm. Burcu KARAMAN - Gazi Üniversitesi*

6. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Ders Kitapları

*Prof. Dr. Yücel KABAPINAR - Marmara Üniversitesi
Bilim Uzm. Yasemin YABANSU - Milli Eğitim Bakanlığı*

7. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Dezavantajlı Gruplar

*Doç. Dr. Filiz ZAYİMOĞLU ÖZTÜRK - Ordu Üniversitesi
Doç. Dr. Talip ÖZTÜRK - Ordu Üniversitesi*

8. Bölüm: Sosyal Bilgilerin Doğası

Prof. Dr. Hüseyin KÖKSAL - Gazi Üniversitesi

9. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Edebiyat

*Doç. Dr. Ramazan KAYA - Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Zekerya AKKUŞ - Atatürk Üniversitesi*

10. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Ekonomi

Dr. Öğr. Üyesi Gülten YILDIRIM - Pamukkale Üniversitesi

11. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Felsefe

Dr. Öğr. Üyesi Akif PAMUK - Marmara Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi İrem PAMUK - Marmara Üniversitesi

12. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Hukuk

Doç. Dr. Sibel OĞUZ HAÇAT - Kastamonu Üniversitesi

13. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Kimlik

Dr. Öğr. Üyesi Emine KARASU AVCI - Kastamonu Üniversitesi

Prof. Dr. Bilgin Ünal İBRET - Kastamonu Üniversitesi

14. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Kültürel Miras Eğitimi

Doç. Dr. Banu ÇULHA ÖZBAŞ - Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr. Cemil Cahit YEŞİLBURSA - Gazi Üniversitesi

15. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Küresel Eğitim

Doç. Dr. Elvan GÜNEL - Anadolu Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Ayşegül PEHLİVAN YILMAZ - Anadolu Üniversitesi

16. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Matematik

Doç. Dr. Cemalettin YILDIZ - Giresun Üniversitesi

17. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Medya-İletişim

Bilim Uzm. Ebru ARDIÇ - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Doç. Dr. Adnan ALTUN - Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

18. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Okul Öncesi Eğitim

Doç. Dr. Kibar AKTIN - Sinop Üniversitesi

19. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Okul Dışı Öğrenme Ortamları

Doç. Dr. Aslı AVCI AKÇALI - Dokuz Eylül Üniversitesi

20. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Okuryazarlıklar

Doç. Dr. Muhammet Ahmet TOKDEMİR - Devlet Arşivleri Başkanlığı

Doç. Dr. Adem BELDAĞ - Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

21. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri

Doç. Dr. Beytullah KAYA - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL - İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

22. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Öğretmen/Lisans Eğitimi

Doç. Dr. Ersin TOPÇU - Amasya Üniversitesi

Prof. Dr. Süleyman ELMACI - Amasya Üniversitesi

23. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Ölçme ve Değerlendirme

Prof. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN - Sakarya Üniversitesi

Arş. Gör. Mehmet UYMAZ - Sakarya Üniversitesi

24. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Planlama

Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM - İstanbul Medeniyet Üniversitesi

25. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Popüler Kültür

Doç. Dr. Oğuzhan KARADENİZ - Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Canan TUNÇ ŞAHİN - Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

26. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Psikoloji-Sosyal Psikoloji

Dr. Öğr. Üyesi Kamil UYGUN - Uşak Üniversitesi

27. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Sanat-Estetik

Dr. Öğr. Üyesi Besime Arzu GÜNGÖR AKINCI -

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

28. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Siyaset Bilimi

Prof. Dr. Süleyman İNAN - Pamukkale Üniversitesi

29. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Soru Sorma Becerilerinin Öğretimi

Dr. Öğr. Üyesi Neval AKÇA BERK - Çukurova Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatma GÜLTEKİN - Aksaray Üniversitesi

30. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Sosyoloji

Doç. Dr. Ramazan ALABAŞ - Kastamonu Üniversitesi

31. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Tarih

Prof. Dr. Bülent AKBABA - Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Bahadır KILCAN - Gazi Üniversitesi

32. Bölüm: Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi

Dr. Öğr. Üyesi Erol ÇİYDEM - Kastamonu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sena COŞĞUN KANDAL - Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

33. Bölüm: Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet

Doç. Dr. Ebru DEMİRCİOĞLU - Trabzon Üniversitesi

34. Bölüm: Sosyal Bilgiler ve Vatandaşlık Bilgisi

Doç. Dr. Aydın GÜVEN - Atatürk Üniversitesi

35. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Yazma Becerisinin Kullanımı

Doç. Dr. Ayten KİRİŞ AVAROĞULLARI - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Doç. Dr. Muhammet AVAROĞULLARI - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE ANTROPOLOJİ

Giriş.....	1
Antropolojinin Kapsamı ve Dalları.....	5
Antropolojinin Sosyal Bilgiler Öğretimindeki Rolü.....	9
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında Antropoloji.....	16
Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Antropoloji Konusuyla İlgili Çalışmalar.....	18
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kültürel Konuların Yerine İlişkin Çalışmalar	21
Öğrenci-Öğretmen Görüşleri ve Programlar Açısından Kültürel Konuların Yerine İlişkin Çalışmalar	21
Öğretmen Görüşleri ve Ders Kitapları Açısından Kültürel Konuların Yerine İlişkin Çalışmalar	25
Kültür Kavramına Yönelik Algılara İlişkin Çalışmalar	26
Kültürel Miras Eğitimine Yönelik Algılara ve Uygulamalara İlişkin Çalışmalar	30
Sonuç ve Öneriler	35
Kaynaklar	39

2. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ATATÜRKÇÜLÜK KONULARININ ÖĞRETİMİ

Giriş.....	45
Atatürkçülük Konularının Öğretimi Konusunda Yapılan Akademik Çalışmalar	47
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kullanılan Yöntemlerin Öğrencilerin Başarılarına, Tutumuna ve Kalıcılığa Etkisine Yönelik Çalışmalar	47
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programına Yönelik Çalışmalar	53
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi / T.C. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Dersi Öğretimine Yönelik Çalışmalar	56
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinde Kavram Öğretimine Yönelik Çalışmalar	60
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Ders ve Çalışma Kitabı ile Dersin Öğretiminde Kullanılan Yazılı Materyallere Yönelik Çalışmalar	62
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Kapsamında Yapılan Diğer Çalışmalar	65

Sonuç ve Öneriler	66
Kaynaklar.....	69

3. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE BARIŞ EĞİTİMİ

Giriş.....	75
Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarıyla Barış Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	77
Öğrencilerin Barış ve Barış Eğitimi Kavramlarına Yönelik Görüşleri Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	79
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının Barış Öğretimi Açısından Değerlendirilmesi Konusunda Yapılan Çalışmalar	81
Sonuç ve Öneriler	82
Kaynaklar.....	83

4. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ (CBS) EĞİTİMİ

Giriş.....	85
Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Sosyal Bilgiler	85
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerine Dair Makaleler	90
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerine Dair Kitap Bölümleri	93
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafi Bilgi Sistemlerine Dair Tezler.....	94
Sonuç ve Öneriler	97
Kaynaklar.....	98

5. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE COĞRAFYA

Giriş.....	101
Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Eğitimiyle İlgili Yazılan Kitap Bölümleri.....	108
Sosyal Bilgiler Dersinde Coğrafya Eğitimiyle İlgili Yazılan Tezler	110
Tezlerde Çalışılan Konular	111
Fiziki Coğrafya Konularıyla İlgili Çalışmalar	112
Beşeri Coğrafya Konularıyla İlgili Çalışmalar	113
Bölgesel Coğrafya Konularıyla İlgili Çalışmalar	113
Diğer Çalışmalar	114
Sosyal Bilgilerde Coğrafya Eğitimiyle İlgili Yazılan Makaleler	118
Makalelerde Çalışılan Konular	119

Fiziki Coğrafya Konularıyla İlgili Çalışmalar	119
Beşeri Coğrafya Konularıyla İlgili Çalışmalar	120
Bölgesel Coğrafya Konularıyla İlgili Çalışmalar	120
Diğer Çalışmalar	121
Sonuç ve Öneriler	124
Kaynaklar	126

6. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE DERS KİTAPLARI

Giriş	137
Ders Kitaplarına İlişkin Öğretmen ve Aday Öğretmen Görüşlerinin Saptanması	138
Yabancı Ders Kitaplarıyla Ülkemiz Ders Kitaplarının Karşılaştırılması	140
Ders Kitaplarında Kullanılan/Kullanılabilecek Yöntem ve Tekniklerle Öğrenci Başarısına Etkilerinin Saptanması	144
“Eski ve Yeni” Ders Kitaplarının Dizayn, İçerik ve Kullanılabilirlik Boyutlarında Karşılaştırılması	145
Öğretim Programlarında Yer Alan İlkeler/Söylemlerle Ders Kitapları Arasındaki Tutarlılığın İncelenmesi	149
Sivil Toplum Örgütlerinin Sosyal Bilimleri Kapsayan Derslerde Alternatif Ders Kitapları Yazma/Yazdırma Çabaları	152
Sonuç ve Öneriler	154
Kaynaklar	156

7. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE DEZAVANTAJLI GRUPLAR

Giriş	159
Dezavantajlılık Kavramı	161
Dezavantajlılığı Oluşturan Unsurlar	162
Dezavantajlı Gruplar	163
Çocuklar ve Gençler (Parçalanmış Aileler ve Korunmaya Muhtaç)	163
Yaşlılar	165
Kadınlar (Muhtaç Olanlar)	165
Dezavantajlılık Faktörleri	166
Sosyal İçerme	168
Sosyal Dışlanma	169
Sosyal Bilgilerde Dezavantajlı Gruplarla İlgili Yapılan Çalışmalar	171
Sonuç ve Öneriler	172
Kaynaklar	174

8. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERİN DOĞASI

Giriş.....	177
Doğa Kavramı	178
Sosyal Bilgilerin Doğası.....	178
Sonuç ve Öneriler	188
Kaynaklar.....	189

9. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE EDEBİYAT

Giriş.....	191
Sosyal Bilgiler ve Genel Olarak Edebi Türlerin İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	192
Sosyal Bilgiler ve Öykü/Hikâye İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	196
Sosyal Bilgiler ve Biyografi İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	201
Sosyal Bilgiler ve Roman İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	204
Sosyal Bilgiler ile Atasözü ve Deyim İlişkisini Ele Alan Çalışmalar.....	207
Sosyal Bilgiler ile Efsane ve Destan İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	208
Sosyal Bilgiler ile Masal İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	210
Sosyal Bilgiler ile Seyahatname/Gezi Yazısı İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	212
Sosyal Bilgiler ile Şiir İlişkisini Ele Alan Çalışmalar.....	214
Sosyal Bilgiler ile Ezgi, Türkü İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	216
Sosyal Bilgiler ile Fıkra İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	217
Sosyal Bilgiler ile Anı ve Hatırat İlişkisini Ele Alan Çalışmalar.....	218
Sosyal Bilgiler ile Tiyatro İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	219
Sosyal Bilgiler ile Menkıbe İlişkisini Ele Alan Çalışmalar	220
Sonuç ve Öneriler	221
Kaynaklar.....	223

10. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE EKONOMİ

Giriş.....	231
Ekonomi: Kaynakları Etkili Kullanma Bilimi.....	232
Ekonomi ve Sosyal Bilgiler İlişkisi	233
Türkiye’de Ekonomi Öğretimiyle İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar	236
Çalışmaların Türleri.....	237
Çalışmaların Yılları	237
Çalışmalarda Ele Alınan Konu ve Kavramlar.....	238

Çalışmaların Yöntemleri	239
Çalışmaların Örneklem/Çalışma Grupları	240
Türkiye’de Ekonomi Öğretimi ile İlgili Çalışmaların Temel Bulguları	241
Öğretim Programlarında ve Ders Kitaplarında Ekonomi Eğitimi	241
Ekonomi Eğitiminin Zamanı, Amacı, İçeriği ve Yöntemleri	243
Öğrencilerin Bilgi-Beceri Düzeyleri ve Bakış Açıları.....	247
Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Durumu	251
Sonuç ve Öneriler	252
Kaynaklar.....	260

11. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE FELSEFE

Giriş.....	265
Sosyal Bilgiler ve Felsefe Konulu Tezler	267
Sosyal Bilgiler ve Felsefe Konulu Makaleler.....	268
Sosyal Bilgiler ve Eğitim Felsefesi Konulu Tezler	270
Sosyal Bilgiler ve Eğitim Felsefesi Konulu Makaleler	271
Sosyal Bilgiler ve Eleştirel Düşünme Becerileri Konulu Tezler	277
Sosyal Bilgiler ve Eleştirel Düşünme Becerileri Konulu Makaleler	279
Sosyal Bilgiler ve Felsefe Konulu Kitap Bölümleri.....	284
Sonuç ve Öneriler	285
Kaynaklar.....	286

12. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE HUKUK

Giriş.....	289
Temel Hukuk Eğitimi ve Hukuk Okuryazarlığıyla İlgili Çalışmalar	291
Hukuk ve Adalet Eğitimiyle İlgili Çalışmalar	296
Çocuk Hakları Eğitimiyle İlgili Çalışmalar.....	298
Sonuç ve Öneriler	303
Kaynaklar.....	305

13. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE KİMLİK

Giriş.....	309
Sosyal Bilgilerde Kimlik Konusu Kapsamında İncelenen Çalışmalar	313
Makalelerde Kimlik Konusunun İncelenmesi.....	313

Tezlerde Kimlik Konusunun İncelenmesi.....	315
Kitaplarda Kimlik Konusunun İncelenmesi.....	318
Kitap Bölümlerinde Kimlik Konusunun İncelenmesi.....	318
Sonuç ve Öneriler.....	319
Kaynaklar.....	320

14. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE KÜLTÜREL MİRAS EĞİTİMİ

Giriş.....	323
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kültürel Miras Eğitimi Konu Alan Çalışmaların Genel Eğilimi	324
Sosyal Bilgiler Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Kültürel Miras Algı, Tutum, Görüş ve Tanımları.....	325
Öğrencilerin Kültürel Miras Algıları, Tanımları, Görüşleri ve Kültürel Mirası Nasıl Öğrendiklerine Dair Çalışmalar	327
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının Kültürel Miras Açısından Değerlendirilmesi	330
Sonuç ve Öneriler.....	331
Kaynaklar.....	334

15. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE KÜRESEL EĞİTİM

Giriş.....	337
Sonuç ve Öneriler	353
Kaynaklar.....	355

16. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE MATEMATİK

Giriş.....	359
Harita, Ölçek, Tablo, Grafik, Diyagram, Şekil veya Küre Kullanma Becerisi.....	361
İlişkilendirme Becerisi.....	366
Zaman ve Kronolojiyi Algılama Becerisi	368
Konum ve Koordinat Belirleme Becerisi.....	370
Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Matematiğe Yönelik Bakış Açılırları.....	371
Sonuç ve Öneriler.....	372
Kaynaklar.....	377

17. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE MEDYA-İLETİŞİM

Giriş.....	381
Medya.....	383
Yeni Medya.....	386
Medya Okuryazarlığı	391
İletişim	403
Güncel Olayların Öğretimi	405
Sonuç ve Öneriler	413
Kaynaklar.....	419

18. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Giriş.....	423
Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Sosyal Bilgiler İçeriğini Oluşturan Konu Alanlarıyla İlgili Araştırmalar.....	427
Sosyal Bilgiler Eğitimi.....	427
Vatandaşlık Eğitimi.....	430
Ekonomi Eğitimi	433
Tarih Eğitimi	434
Coğrafya Eğitimi	439
Sonuç ve Öneriler	445
Kaynaklar.....	448

19. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI

Giriş.....	453
Araştırmaların Konularına Göre Dağılımları.....	458
Araştırmaların Yayın Yılı ve Türüne Göre Dağılımları	463
Araştırmaların Araştırma Deseni, Örneklem/Çalışma Grubu, Araştırma Yöntemi ve Veri Toplama Aracı Açısından Dağılımı.....	464
Sonuç ve Öneriler	468
Kaynaklar.....	470

20. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE OKURYAZARLIKLAR

Giriş.....	473
Tarih Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	475
Coğrafya Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	476
Medya Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	478
Hukuk Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	480
Politik Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	481
Çevre Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	483
Ekonomi Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	486
Bilgi Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	488
Harita Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	491
Teknoloji Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	494
Eleştirel Okuryazarlığına İlişkin Çalışmalar.....	496
Sonuç ve Öneriler.....	497
Kaynaklar.....	499

21. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ÖĞRETİM STRATEJİ, YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Giriş	505
Strateji, Yöntem ve Teknik Kavramları	506
Konuyla İlgili Yazılan Kitap Bölümleri.....	508
Konuyla İlgili Yazılan Tezler	512
Konuyla İlgili Yazılan Makaleler.....	519
Sonuç ve Öneriler	522
Kaynaklar.....	523

22. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ÖĞRETMEN/LİSANS EĞİTİMİ

Giriş.....	527
Katılımcı Görüşüne Dayalı Çalışmalar.....	529
Kuramsal Çalışmalar.....	537
Karşılaştırmalı Çalışmalar.....	540
Uygulamalı Çalışmalar	544
Sonuç ve Öneriler.....	545
Kaynaklar.....	546

23. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Giriş.....	549
Lisansüstü Tezler	551
Makaleler	559
Kitap Bölümleri	566
Sonuç ve Öneriler	568
Kaynaklar.....	571

24. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE PLANLAMA

Giriş.....	577
Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme-Öğretme Süreci	578
Sosyal Bilgiler Öğretim Etkinliklerini Planlamanın Gerekçesi	580
Plân Çeşitleri	581
Ünitelendirilmiş Yıllık Plân	582
Ders Plânı.....	584
Sosyal Bilgilerde Planlamaya İlişkin Literatür.....	584
Sonuç ve Öneriler	587
Kaynaklar.....	589

25. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE POPÜLER KÜLTÜR

Giriş.....	593
Kültür	593
Kültür ve Toplum.....	595
Kültür Çeşitleri	597
Yüksek Kültür	597
Kitle Kültürü	597
Halk Kültürü	598
Popüler Kültür	598
Popüler Kültür ve Eğitim	600
Popüler Kültür ve Sosyal Bilgiler Eğitimi	602
Sonuç ve Öneriler	606
Kaynaklar.....	609

26. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE PSİKOLOJİ-SOSYAL PSİKOLOJİ

Giriş	613
Psikoloji	614
Sosyal Psikoloji	615
Sosyal Bilgiler ile Psikoloji ve Sosyal Psikoloji İlişkisi	617
Sosyal Bilgiler Dersinde Kimlik.....	619
Sosyal Bilgiler Dersi ve Psikolojik Durum	622
Sonuç ve Öneriler	629
Kaynaklar.....	631

27. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE SANAT-ESTETİK

Giriş	635
Sosyal Bilgiler ve Sanat	641
Resim	644
Minyatür	650
Fotoğraf	653
Karikatür	655
Film	659
Sonuç ve Öneriler	662
Kaynaklar.....	665

28. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE SİYASET BİLİMİ

Giriş.....	669
Zorunlu Ara Not: Kısaca “Siyaset (Politika) Okuryazarlığı” Üzerine	670
Sosyal Bilgiler ve Siyaset Üstüne Araştırmalar	674
Sonuç ve Öneriler	683
Kaynaklar.....	684

29. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE SORU SORMA BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİ

Giriş.....	685
Araştırma Yöntemlerine Göre Sosyal Bilgilerde Soru Sormaya İlişkin Çalışmalar.....	687
Amaçlarına Göre Sosyal Bilgilerde Soru Sormaya İlişkin Çalışmalar.....	690

Konuyu Ele Alma Biçimlerine Göre Sosyal Bilgilerde Soru Sormaya İlişkin Çalışmalar.....	696
Araştırma Alanına Göre Çalışmalar.....	698
Veri Kaynaklarına Göre Çalışmalar	699
Sonuç ve Öneriler.....	702
Kaynaklar.....	703

30. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE SOSYOLOJİ

Giriş.....	707
Sosyal Bilgiler ve Sosyoloji: Sosyal Bilgiler İçerisinde Sosyolojinin Yeri	716
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları ve Sosyoloji	717
Programdaki Sosyoloji Konularıyla İlgili Öğretmen Algısı.....	719
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programları ve Sosyoloji	721
Sosyal Bilgiler Dersi Öğrenme Alanlarında Sosyoloji.....	723
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler Öğrenme Alanı	724
Güç, Yönetim ve Toplum Öğrenme Alanı	727
Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı	733
Sonuç ve Öneriler.....	734
Kaynaklar.....	740

31. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE TARİH

Giriş.....	747
Makaleler	749
Tezler.....	753
Kitap Bölümleri	758
2010 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümü ve İçeriği	758
2011 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümleri ve İçerikleri.....	758
2012 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümü ve İçeriği	758
2013 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümü ve İçeriği	759
2014 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümü ve İçeriği	759
2015 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümleri ve İçerikleri	759
2016 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümleri ve İçerikleri	760
2017 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümleri ve İçerikleri	760
2018 Yılında Yayımlanan Kitap Bölümleri ve İçerikleri	761
Sonuç ve Öneriler.....	761
Kaynaklar.....	766

32. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ**

Giriş.....	773
Tarihsel Zemin ve Zaman Açısından Sosyal Bilgiler	775
Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Tarihsel Zemini ve Gelişimi.....	783
Sonuç ve Öneriler.....	788
Kaynaklar.....	789

33. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER DERS KİTAPLARINDA TOPLUMSAL CİNSİYET**

Giriş.....	793
Toplumsal Cinsiyet.....	794
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Toplumsal Cinsiyet Temsiliyle İlgili Çalışmalar	795
Tezler	795
Makaleler	798
Proje ve Araştırma Raporları	800
Sonuç ve Öneriler.....	801
Kaynaklar.....	803

34. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER VE VATANDAŞLIK BİLGİSİ**

Giriş.....	805
Konuyla İlgili Yazılan Tezler	806
Konuyla İlgili Yazılan Makaleler.....	815
Konuyla İlgili Yazılan Kitap Bölümleri.....	823
Sonuç ve Öneriler.....	826
Kaynaklar.....	827

35. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLERDE YAZMA BECERİSİNİN KULLANIMI**

Giriş.....	831
Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar.....	834
Sonuç ve Öneriler.....	841
Kaynaklar.....	842

TABLolar LİSTESİ

1. BÖLÜM

Tablo 1. 2006 ve 2018 Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Lisans Programlarında Antropoloji	16
--	----

5. BÖLÜM

Tablo 1. İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar	103
Tablo 2. Üretim, Dağıtım, Tüketim Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar	104
Tablo 3. Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar	105

10. BÖLÜM

Tablo 1. Yayınların Türlerine Göre Dağılımı	237
Tablo 2. Yayınların Yayınlandıkları Yıllara Göre Dağılımı.....	237
Tablo 3. Yayınların Ele Aldıkları Konu/Kavramlara Göre Dağılımı.....	238
Tablo 4. Yayınların Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı.....	240
Tablo 5. Yayınlarda İncelenen Çalışma Grubunun Dağılımı.....	240

15. BÖLÜM

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Küresel Eğitimle İlişkili Kazanımlar	342
Tablo 2. Sosyal Bilgilerde Küresel Eğitim Çalışmaları Yapılan Üniversiteler, Dergiler ve Yayınevleri.....	344
Tablo 3. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Küresel Eğitim Konusuyla İlgili Yapılan Araştırmalar	345
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Küresel Eğitim Konusuyla İlgili Yapılan Araştırmaların Araştırma Yöntemleri Açısından Dağılımı	351

19. BÖLÜM

Tablo 1. Araştırmaların Konu Başlığı Açısından Dağılımı	458
Tablo 2. Araştırmaların Yayın Yılı ve Türü Açısından Dağılımı	463
Tablo 3. Araştırmaların Araştırma Deseni, Örneklem/Çalışma Grubu, Araştırma Yöntemi, Veri Toplama Aracı Açısından Dağılımı.....	465

25. BÖLÜM

Tablo 1. 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında Popüler Kültür ile İlişkili Kabul Edilen Öğrenme Alanı ve Kazanım	606
--	-----

28. BÖLÜM

Tablo 1. Okur-Yazarlığa İlişkin İki Bakış.....	672
Tablo 2. ABD'deki The Intercollegiate Studies Institute'nün (ISI) Hazırladığı Siyaset Okuryazarlık Testinden Birkaç Soru Örneği	674

29. BÖLÜM

Tablo 1. Araştırma Yöntemlerine Göre Sosyal Bilgilerde Soru Sormaya İlişkin Araştırmalar	687
--	-----

Tablo 2. Amaçlarına Göre Sosyal Bilgilerde Soru Sormaya İlişkin Araştırmalar	691
Tablo 3. Konuyu Ele Alma Biçimlerine Göre Araştırmalar	696
Tablo 4. Çalışma Alanına Göre Araştırmalar	699
Tablo 5. Veri Kaynaklarına Göre Araştırmalar	700

30. BÖLÜM

Tablo 1. 2005 ve 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında Doğrudan Sosyoloji ile İlişkili Kabul Edilen Öğrenme Alanları ve Konuları.....	713
Tablo 2. 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Doğrudan Sosyoloji ile İlişkili Kabul Edilen Öğrenme Alanları ve Ünite Adları	724

31. BÖLÜM

Tablo 1. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Konularına Göre Dağılımı	750
Tablo 2. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	750
Tablo 3. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Araştırma Modellerine Göre Dağılımı.....	751
Tablo 4. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Örneklem / Çalışma Grubu Türlerine Göre Dağılımı.....	751
Tablo 5. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Örneklem / Çalışma Grubu Büyüklüklerine Göre Dağılımı.....	752
Tablo 6. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Veri Toplama Araçları	752
Tablo 7. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Makalelerin Veri Analiz Yöntemleri	753
Tablo 8. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı	754
Tablo 9. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı	755
Tablo 10. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı	755
Tablo 11. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	756
Tablo 13. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Lisansüstü Tezlerin Veri Toplama Araçları	756
Tablo 14. Sosyal Bilgiler ve Tarih Konusuyla İlgili Lisansüstü Tezlerin Veri Analiz Yöntemleri	757

ŞEKİLLER LİSTESİ

1. BÖLÜM

Şekil 1. Antropolojinin Alt Dalları.....	6
Şekil 2. Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi Yaklaşımının Amaçları.....	10
Şekil 3. Sosyal Bilgiler Dersinde Yararlanılan Sosyal Bilimler.....	11

4. BÖLÜM

Şekil 1. Coğrafi Bilgi Sistemlerin Tarihi Gelişimi	86
--	----

15. BÖLÜM

Şekil 1. Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Küresel Eğitim Çalışmaları	346
---	-----

24. BÖLÜM

Şekil 1. Ünitelendirilmiş Yıllık Planın Hazırlanması Süreci	583
---	-----

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER VE ANTROPOLOJİ

Doç. Dr. Mehmet AKPINAR - Trabzon Üniversitesi

Arş. Gör. Arzu CANTÜRK - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

“Bir sosyolog ya da siyaset bilimci, bir çiçeğin güzelliğini yaprak yaprak incelerken bir antropolog, dağın zirvesine çıkar ve bütün alanın güzelliğini izler. Başka bir deyişle, biz daha geniş bir bakış açısı için uğraşır ve ona ulaşırız.”

Robert GORDON

Giriş

“Antropoloji, insani bilimler, sosyal bilimler ve biyolojik bilimlerin sınırlarında kendine yer bulan bir disiplindir. Disiplinin adı yunanca insan anlamına gelen ‘anthropos’ ve bilim-açıklama anlamına gelen ‘logos-logia’ kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur...” (Bates, 2009, s. 6; Lavenda ve Schultz, 2018, s. 24). Antropolojiyi, sözcük anlamlarından hareketle insanın açıklandığı veya insanın çalışıldığı bir disiplin olarak atfedilebiliriz. “Bu disiplinin arka planında araştırma ve betimleme ruhunun evrensel doğası söz konusudur.” (Bates, 2009, s. 12). Antropoloji toplumun arka planında çok daha karmaşık olguları sorgulayan bütüncül bir disiplindir. Burada disiplinin ne olduğu konusu antropolojinin sınırlarını anlamak adına önemlidir. Disiplinler kendine has bir yapısı, araştırma ve ispat metotları olan organize bilgi alanlarıdır. Sosyal bilimler, tekil bir bilim dalı olmaması nedeniyle genel bir sosyal bilim teorisi ve yöntemi geliştirememiştir. Bu nedenle insan olgusunun ele alındığı boyutlara göre farklı alanlara bölünerek uzmanlaşmıştır. (Tay, 2011; Bilgili, 2013, s. 3). Antropolojinin diğer disiplinlerden ve kendi alt dallarından içerik, yöntem ve yapısal boyutlarda birtakım farklılıklar göstermektedir. Ancak antropoloji diğer bilimlerden ve disiplinlerden hiçbir zaman soyutlanmamıştır. Felsefe ve tarih biliminin sunduğu bilgi boyutlarından yararlanmış, psikoloji, sosyoloji, hukuk, coğrafya ve arkeoloji gibi diğer birçok alanla her zaman disiplinler arası bir yaklaşım oluşturarak temel sorularına yanıtlar aramıştır. İnsan evrende var olduğundan beri kim olduğu, nereden geldiği gibi sorulara yanıtlar

aramıştır ancak insanlık tarihinde bu sorulara verilen yanıtlar, gözlemler sonucunda elde edilen bilgilerin sınanması yoluyla değil de söylencelerle, mit, mitoslar ve folklor ile açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonrasında antropoloji bu soruları yanıtlamada bilimsel bir gelenek ortaya çıkarmıştır (Haviland, Prins, Walrath ve Mcbride, 2008).

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarından itibaren yüzleştığımız sosyal bilimlerden çok daha önce antropolojinin var olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim Fransız Antropolog Claude Lévi-Strauss (2014, s. 16) bize antropolojinin insanlık tarihi kadar eski olduğunu, günümüzde antropolojiyle ilişkili olan konuların, Büyük İskender’e eşlik eden vakanüvislerin yanı sıra Ksenofon, Herodotos, Pausanias’ta ve daha felsefi açıdan Aristoteles ve Lucretius ile Arap dünyasında, XIV. yüzyılda büyük seyyah İbni Battuta ile tarihçi ve filozof olan İbni Haldun’un özgün anlayışlarıyla karşımıza çıkmış olduğunu belirtir. Özellikle Heredot’un İskitler ve Mısırlıların tasvirini yaptığı eseri, “insanlığın özgün diline ilişkin bir varsayım ileri sürmüştür.” Heredot’un bu yapıtına başkalarının da katkı sunmasıyla (Beals ve Hoiyer, 1991, s. 25) antropoloji bilimine girişin ilk örnekleri gün yüzüne çıkmıştır.

Antropolojinin kökeni çok eski zamanlara kadar uzansa da ayrı bir disiplin olarak gelişmesi oldukça zaman almıştır. Bugünkü anlamda modern antropolojinin ortaya çıkışı çeşitli tarihsel süreçlerin sonucudur. Bu süreçleri Avrupa’nın keşif ve araştırmaları beraberinde Darwin’in doğal seçim kuramıyla alakalı olduğu genel olarak ifade edilebilir. İnsanın çevresini ve diğerlerini keşfetme isteği antropoloji disiplininin temel dayanağını oluşturur. Pusulanın icadı ve bunun sonucu olarak deniz aşırı ülkelere yapılan seyahatler, insanoğlunu daha önce bilinmeyen insan kitleleri yani ötekilerle karşılaştırmıştır. Bu sayede insanlar arasındaki çeşitlilik ve farklılıklar olduğu keşfedilmiştir. Bu durum ticari ve siyasi amaç güdenler için ilgi çekici olmuştur. (Haviland vd., 2008). “Dünyanın insanlar için yaratıldığı inancının dışında, hiçbir tür bir başkasıyla ya da başka bir şeyle ilişkili değildi. Ne var ki teknoloji, özellikle de deniz ulaşımı küresel iletişimi olanaklı kıldığı ölçüde bu görüş ciddi bir şekilde sarsıldı.” (Bates, 2009, s. 4). Artık insanlar farklı kıtalarda varlığından haberdar olduğu ancak daha önce hiç karşılaşmadığı klan ve kabilelerle yüzleşecektir. Kendisinden görece farklılıkları dolayısıyla bu toplulukları ilkel, barbar ve vahşi olarak tasnif eden Avrupalılar daha sonraları diğerlerini tek bir türün kardeş üyeleri olarak kabul edeceklerdir. Sonuç olarak insan çeşitliliğine artan bu ilgi her şeyin doğa kanunları ile açıklandığı bir dönemde kutsal kitaplardaki geleneksel açıklamalar ile yetinilemeyeceğini ortaya koydu ve bu gelişmeler antropolojinin doğumunu hızlandırdı. (Haviland vd., 2008).